

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE

Stowarzyszenia Edukacji Kulturalnej WIDOK

za rok 2025

Działalność ogólna

W 2025 roku Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK realizowało pięć projektów finansowanych ze środków publicznych oraz współtworzyło szereg inicjatyw społecznych, edukacyjnych i artystycznych. Większość działań dotyczyła ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego, w szczególności historii lokalnej, społecznych archiwów fotograficznych oraz edukacji regionalnej, co pozostaje zgodne z celami statutowymi organizacji.

Stowarzyszenie kontynuowało działania na rzecz ochrony historycznej architektury Białegostoku, realizowane we współpracy z organizacjami społecznymi, ekspertami i mieszkańcami miasta. Prowadziło także projekty związane z dokumentowaniem pamięci społecznej, historii kobiet Podlasia oraz dziedzictwa przemysłowego Białegostoku.

W 2025 roku WIDOK kontynuował współpracę z Galerią im. Sleńdzińskich przy organizacji wystaw i wydarzeń edukacyjnych oraz z Fundacją DOM przy dokumentowaniu historii Białostockich Zakładów Przemysłu Bawełnianego FASTY i integracji środowiska byłych pracowników zakładu. Organizacja zaangażowała się również we wspieranie młodych twórców związanych z inicjatywą SpołemFEST „Witaj w Klubie”, promującą sztukę współczesną na białostockich osiedlach. Stowarzyszenie uczestniczyło ponadto w wielu oddolnych inicjatywach społecznych i kulturalnych.

Najważniejsze działania/projekty SEK WIDOK w 2025r. to:

1. „Stare domy mówią o nas” – kontynuacja

Czas realizacji: sierpień 2025 – listopad 2026

Koordinacja: Urszula Dąbrowska

Dofinansowanie: Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

Projekt jest kontynuacją wcześniejszego przedsięwzięcia „Na ratunek starym domom” i realizowany jest przez koalicję dziewięciu organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych działających na rzecz ochrony dziedzictwa architektonicznego Białegostoku.

W 2025 roku zrealizowano część zaplanowanych działań, w tym:

- opracowano 10 nowych Kart Domów – dokumentacji historycznych nieruchomości zawierających ich dzieje, opis aktualnego stanu oraz znaczenie dla miasta; kwerendy historyczne przygotował Wiesław Wróbel, opisy stanu zachowania opracował Krzysztof Kulesza, a redakcję tekstów wykonała Monika Żmijewska;
- przeprowadzono konsultacje terenowe z mieszkańcami osiedli dotyczące historii oraz przyszłości wybranych budynków; ich wyniki zostały opracowane przez Katarzynę Łotowską;
- 17 listopada 2025 roku odbyło się spotkanie dialogowe metodą Nansena z udziałem społeczników, przedstawicieli samorządu i środowiska deweloperskiego, prowadzone przez Magdalenę Godlewską-Siwerską;
- zorganizowano dwa dyżury dokumentacyjne, podczas których digitalizowano prywatne archiwa mieszkańców, obejmujące fotografie, dokumenty, listy i nagrania;
- opracowano scenariusze trzech nowych szlaków spacerowych poświęconych starej zabudowie miasta (autorzy: Andrzej Kłopotowski i Anna Kraśnicka);
- przygotowano dziewięć podcastów oraz krótkie teksty popularyzujące historię wybranych domów (realizacja: Miłka Malzahn, Katarzyna Sztop-Rutkowska, Piotr Znaniecki).

Materiały projektowe zostały opublikowane na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Projekt jest kontynuowany w 2026 r.

2.

Odnajdując obrazy – tradycje i tożsamość kobiet Podlasia

Czas realizacji: 17 kwietnia – 17 października 2025 r.

Koordinacja: Urszula Dąbrowska

Dofinansowanie: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury „EtnoPolska. Edycja 2025”

Projekt poświęcony był dokumentowaniu historii kobiet z pogranicza polsko-białoruskiego oraz wzmacnianiu lokalnej tożsamości poprzez pracę z rodzinnymi archiwami.

Jego podstawą był cykl sześciu warsztatów edukacyjno-animacyjnych prowadzonych przez Anetę Prymak-Oniszk i Urszulę Dąbrowską. W warsztatach uczestniczyły 24 kobiety z gmin Orla i Dubicze Cerkiewne, reprezentujące różne pokolenia, narodowości i wyznania.

Podczas zajęć uczestniczki pracowały z archiwalnymi fotografiami, dokumentami, tkaninami, przedmiotami codziennego użytku oraz innymi artefaktami związanymi z historią ich rodzin. Powstały mikrohistorie skupione na kobiecej perspektywie oraz doświadczeniach codzienności. Wszystkie uczestniczki spisały swoje opowieści również w lokalnej gwarze.

W ramach projektu:

- wybrano i zdigitalizowano 80 obiektów związanych z lokalną kulturą ludową i historią kobiet;
- przeprowadzono dwa performanse fotograficzne z udziałem wszystkich uczestniczek (12 sierpnia w Orlu i 13 sierpnia w Dubiczach Cerkiewnych);
- wykonano 50 współczesnych fotografii autorstwa Katarzyny Zabłockiej;
- przygotowano wystawę „Kobiety na pierwszy plan”, prezentującą 48 fotografii i obiektów oraz fragmenty historii uczestniczek.

Kurator wystawy: Grzegorz Dąbrowski

Portrety: Katarzyna Zabłocka

Teksty: Aneta Prymaka-Oniszk, Urszula Dąbrowska

Wernisaż odbył się 2 października 2025 roku w Ośrodku Kultury, Rekreacji i Sportu w Dubiczach Cerkiewnych i zgromadził około 70 uczestników. Następnie wystawa była prezentowana w Orlu. Do zakończenia projektu obejrzało ją około 300 osób.

14 października 2025 roku Agata Rychcik-Skibińska ze Stowarzyszenia Kulturalnego Pocztówka przeprowadziła oprowadzanie z audiodeskrypcją.

Projekt realizowany był we współpracy z:

Gminnym Ośrodkiem Kultury w Orlu,

Gminną Biblioteką Publiczną w Dubiczach Cerkiewnych,

Stowarzyszeniem Kulturalnym Pocztówka

KOBIETY NA PIERWSZY PLAN

Eugenia Artemiuk, Maria Bogacewicz,
Irena Dmitruk, Aleksandra Dżęga,
Nina Gauze, Zenaida Gierasimiuk,
Maria Golonko, Mirosława Iwaniuk,
Zenaida Jakimowicz, Nina Korch,
Jolanta Kubajewska, Danuta Kužel,
Luba Leoniuk, Anna Mirończuk,
Ludmiła Pietruczuk, Raisa Rubaszewska,
Barbara Sawicka, Lucyna Siegień-Patejuk,
Paula Siemieniuk, Mirosława Siemieniuk-Morawska,
Maria Stepaniuk, Walentyna Suszcz,
Raisa Żak, Nina Żamojda.

Warsztaty herstoryczne: Aneta Prymaka-Oniszk, Urszula Dąbrowska
Fotografie: Katarzyna Zabłocka, Grzegorz Dąbrowski

Wernisaż w czwartek, 2 października 2025 roku, o godzinie 17
Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dubiczach Cerkiewnych, ul. Główna 67

Odnajdując obrazy – tradycje i tożsamość kobiet Podlasia

Projekt realizowany przez Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK we współpracy z Gminą Dubiczki Cerkiewne, Gminnym Ośrodkiem Kultury, Sportu i Rekreacji w Dubiczach Cerkiewnych, Stowarzyszeniem Kulturowym Podlasie

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

WARSZATA
CENTRUM
KULTURALNEGO

Dotychczasowe w ramach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu Funduszy Europejskich, Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK, Styczeń 2025

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

WARSZATA
CENTRUM
KULTURALNEGO

Dotychczasowe w ramach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach programu Funduszy Europejskich, Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK, Styczeń 2025

STOWARZYSZENIE
EDUKACJI
KULTURALNEJ
WIDOK

STOWARZYSZENIE
EDUKACJI
KULTURALNEJ

WIDOK

Stowarzyszenie Edukacji Kulturalnej WIDOK

15-416 Białystok, ul. Jana Kochanowskiego 7; tel: 608 404 691

widokstowarzyszenie@gmail.com

REGON: 050683796, NIP: 542-26-55-884

3.

„Wszelakie zlecenia przyjmuję” - wystawa fotografii wiejskich fotografów z Podlasia

Czas realizacji: styczeń - grudzień 2025

Koordinacja: Magdalena Godlewska-Siwerska

Dofinansowanie: Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Funduszu Promocji Kultury

Partner: Galeria im. Sleńdzińskich w Białymstoku

Od 22.08 do 19.10.2025 w Galerii im. Sleńdzińskich przy ul. Wiktorii 5 w Białymstoku zaprezentowano ponad sto fotografii wykonanych przez wiejskich i małomiasteczkowych fotografów z Podlasia, zarówno anonimowych, jak i znanych z nazwiska.

Kurator wystawy, Grzegorz Dąbrowski, przedstawił fotografie pochodzące głównie z pierwszej połowy XX wieku, dokumentujące życie mieszkańców podlaskiej wsi: uroczystości rodzinne, codzienność, obrzędy oraz wielokulturowy charakter regionu. Wernisaż wystawy był dużym kulturalnym wydarzeniem,

Na zakończenie wystawy, 16 października 2025 roku, odbył się panel dyskusyjny poświęcony fotografii, pamięci i historii chłopskiej. Wzięły w nim udział:

- Joanna Kuciel-Frydryszak,
- Agnieszka Pajęczkowska,
- Agata Koprowicz

Spotkanie prowadziła Urszula Dąbrowska. W wydarzeniu uczestniczyło ponad 100 osób.

4.

„FASTY – mapowanie historii”

Czas realizacji: 1 maja – 31 grudnia 2025 r.

Koordinacja: Urszula Dąbrowska

Dofinansowanie: Miasto Białystok

Projekt poświęcony był dokumentowaniu historii Białostockich Zakładów Przemysłu Bawełnianego FASTY – jednego z największych zakładów włókienniczych w Polsce okresu PRL.

WIDOK, we współpracy z Fundacją DOM, kontynuował gromadzenie relacji byłych pracowników i pracowników zakładu. W ramach projektu:

- zrealizowano trzy wywiady wideo z dawnymi pracownikami;
- opracowano towarzyszące im teksty dziennikarskie;
- prowadzono działania dokumentacyjne dotyczące historii zakładu i jego znaczenia dla miasta.

26 listopada 2025 roku w Galerii im. Sleńdzińskich odbyły się warsztaty prowadzone przez Andrzeja Kłopotowskiego. Uczestnicy wspólnie stworzyli wirtualną mapę dawnego kombinatu, zaznaczając najważniejsze miejsca związane z historią zakładu oraz własnymi wspomnieniami.

Projekt miał również wymiar integracyjny, wzmacniając więzi pomiędzy dawnymi pracownikami i pracownikami FAST.

5.

Warsztaty „Różnorodność jako inspiracja: projektowanie innowacji społecznych przeciwdziałających wykluczeniu”

Koordinacja: Magdalena Godlewska-Siwerska

Partner: Fundacja Stocznia

Stowarzyszenie współorganizowało warsztaty poświęcone projektowaniu innowacji społecznych wspierających osoby wykluczone, samotne oraz znajdujące się w kryzysie.

Podczas sześciogodzinnego spotkania uczestnicy reprezentujący organizacje pozarządowe, instytucje publiczne i sektor prywatny pracowali pod kierunkiem trenerki Agnieszki Sikorskiej nad rozwijaniem pomysłów dotyczących m.in.:

- wsparcia dzieci wymagających specjalistycznych diet,
- tworzenia miejsc pracy dla osób w spektrum autyzmu,
- integracji migrantów poprzez działania kulturalne i muzyczne,
- rozwoju ogrodów społecznych i szkolnych,
- otwierania instytucji kultury na inicjatywy grup nieformalnych.

Część wypracowanych koncepcji została zgłoszona do programu *Inkubator Pomysłów*.

6.

„Witaj w Klubie 2” - partnerstwo projektowe

Czas realizacji: maj – listopad 2025 r.

Stowarzyszenie WIDOK było partnerem projektu „Witaj w Klubie 2”, będącego kontynuacją oddolnego festiwalu sztuki organizowanego przez Kolektyw Społem.

Projekt obejmował cykl wystaw i wydarzeń interdyscyplinarnych prezentujących twórczość młodych artystek i artystów związanych z Podlasiem. Wydarzenia odbywały się w białostockich klubach osiedlowych, stanowiących przestrzeń spotkań lokalnych społeczności.

Działania miały na celu:

- wspieranie młodych twórców,
- rozwijanie obecności sztuki współczesnej poza instytucjami kultury,
- budowanie relacji między artystami a mieszkańcami osiedli,
- tworzenie nowych narracji dotyczących tożsamości i współczesnej kultury Podlasia.

7.

„Białystok Aleksandra Sławenko-Sławińskiego” – spacer literacko-historyczny i warsztaty

6 grudnia 2025 roku Stowarzyszenie WIDOK współorganizowało wydarzenie przygotowane z inicjatywy prof. Katarzyny Kościewicz z Uniwersytetu w Białymstoku.

Ponad 30 uczestników wzięło udział w spacerze literacko-historycznym ulicą Warszawską, podczas którego Katarzyna Kościewicz i Wiesław Wróbel opowiadali o XIX-wiecznym Białymstoku oraz postaci poety romantycznego Aleksandra Sławenko-Sławińskiego.

Po spacerze odbyły się warsztaty kreatywnego czytania poezji. Uczestnicy tworzyli własne interpretacje utworów poety metodą black poetry, wykorzystując fragmenty oryginalnych tekstów. Wydarzenie zostało zrealizowane w ramach stypendium artystycznego Prezydenta Miasta Białegostoku.

Rok 2025 był dla Stowarzyszenia Edukacji Kulturalnej WIDOK okresem intensywnej działalności projektowej, badawczej, edukacyjnej i animacyjnej. Projekty realizowane przez Stowarzyszenie angażowały zarówno ekspertów, jak i lokalne społeczności, przyczyniając się do budowania kapitału społecznego oraz wzmacniania tożsamości kulturowej Podlasia.